Pia Kola-Torvinen
Opetusneuvos
Opetushallitus
3.10.2024 OPH-5129-2024

Kirjallinen lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt Opetushallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025. Sivistysvaliokunta käsittelee esitystä oman toimialansa osalta (OKM:n hallinnonala pois lukien kirkollisasiat).

Opetushallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan leikkaukset osana valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa kohdistuvat Opetushallituksen toimintamenoihin sekä valtionosuuksiin ja -avustuksiin.

Ammatillisen koulutuksen leikkaukset yhdessä aiemmin toteutetun aikuiskoulutustuen poistumisen kanssa voivat vaikuttaa suuresti muun muassa työttömien ja laajemmin työelämässä olevien aikuisten uudelleen- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksiin esimerkiksi työvoimapula-aloilla. Välillisesti säästöt voivat vaikuttaa myös oppivelvollisiin tai vailla toisen asteen tutkintoa oleviin muun muassa opintotarjonnan vähenemisenä.

Leikkaukset opetustoimen henkilöstökoulutuksen valtionavustukseen heikentävät eri koulutusmuotojen opettajien ja muun henkilöstön mahdollisuutta kehittää omaa osaamistaan ja osallistua täydennyskoulutukseen. Henkilöstökoulutuksen lakkauttaminen vaikuttaa oleellisesti myös koulutusuudistusten toimeenpanoon.

Opetushallituksen digitaaliset palvelut, kuten oppijanumerorekisteri ja valtakunnalliset tietovarannot, kattavat lähes kaikki suomalaisen koulutusjärjestelmän piirissä olleet henkilöt. Opetushallitus ei pysty tuottamaan digitaalisia palveluja niiden vaatimalla tasolla ilman lisärahoitusta. Tämä voi johtaa palvelujen toimintahäiriöihin ja

laatupoikkeamiin. Tämä saattaa vaikuttaa heikentävästi paitsi asiakastyytyväisyyteen, käyttäjäkokemukseen ja viranomaispalvelujen maineeseen, pahimmillaan myös palvelujen tietoturvaan ja toimintavarmuuteen.

Opetushallitus esittää huolensa taloudellisen tilanteen heikkenemisestä ja säästöjen vaikutuksesta Opetushallituksen tehtävien hoitamiseksi hallinnonalan keskeisenä kansallisena asiantuntijavirastona ja opetuksen kehittäjävirastona, digitaalisten palvelujen ja tietovarantojen tuottajana sekä koulutuspoliittisten uudistusten läpiviejänä ja niiden toimeenpanijana.

Hallinnonalan leikkaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan leikkaukset osana valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa kohdistuvat Opetushallituksen toimintamenoihin sekä valtionosuuksiin ja -avustuksiin. Hallinnonalan leikkaukset pitävät sisällään kohtuuttomat sopeutustoimet ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Opetushallitus pitää hyvänä, että kehysriihessä päätettyä toisen asteen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta, mutta toisaalta säästötoimet tältä osin siirtyvät ammatillisen koulutuksen strategia- ja hankerahoitukseen. Leikkaukset valtionosuuksiin ja -avustuksiin vaikuttavat suoraan varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmassa (23.9.2024) esitettiin leikkauksia muun muassa opetustoimen henkilöstökoulutus -valtionavustukseen, kansainväliseen toimintaan sekä virastojen perustoimintamenoihin.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus

Opetushallitus esittää huolen siitä, että ammatillisen koulutuksen säästöt yhdessä aiemmin toteutetun aikuiskoulutustuen poistumisen kanssa voivat vaikuttaa suuresti muun muassa työttömien ja laajemmin työelämässä olevien aikuisten uudelleen- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksiin

esimerkiksi työvoimapula-aloilla. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat tärkeä väylä kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista ja uralla kehittymisen mahdollisuuksina ja nyt esitetyt säästötoimenpiteet kohdistuvat keskeisesti myös tähän opiskelijaryhmään.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että säästöt eivät saa kohdistua oppivelvollisiin tai vailla toisen asteen tutkintoa oleviin. Opetushallitus haluaa nostaa esiin, että säästöt saattavat heijastuvat myös oppivelvollisille kohdennettuun opintotarjontaan sekä opetuksen laatuun ja määrään. Opetushenkilöstö on suuri kustannuserä ja samalla todennäköinen säästökohde, ja yleensä sama henkilöstö opettaa ja ohjataan sekä nuoria ja aikuisia.

Opetushallitus pitää lisärahoitusta (10 milj.) ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen vahvistamiseen tarpeellisena, jotta voimme sujuvoittaa nivelvaiheen koulutusvalintoja, parantaa opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Valtion talousarvioesityksessä määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös ammatillisen koulutuksen normien keventäminen, kuten henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman keventäminen ja osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmasta luopuminen. Opetushallitus ei kannata kyseisiä muutoksia lainsäädäntöön. Opetushallitus toteaa, että osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelma on keskeinen dokumentti ammatillisen koulutuksen laadun varmistamisessa ja opiskelijoiden arvioinnin oikeudenmukaisessa toteutumisessa. Sen poistaminen saattaa lisää työelämätoimikuntien ja Opetushallituksessa toimivan työelämätoimikuntien sihteeristön työtä. Opetushallitus ei myöskään tunnista, että esitetty oppivelvollisten henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman keventäminen tuottaisi säästötoimia esitetyllä tavalla. Opetushallitus katsoo, että kaikilla ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla tulisi olla yhtenäiset oikeudet aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.

Työelämätoimikuntatyö

Opetushallitus on huolissaan, siitä että vuoden 2025 talousarviossa ei osoiteta määrärahoja työelämätoimikuntatyön ja työelämätoimikuntien sihteeristön toimenpanosta aiheutuvien menojen kattamiseen.

Hallitusohjelma korostaa useassa kohdassa koulutuksen työelämälähtöisyyttä. Työelämätoimikunnat varmistavat osaltaan ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä. Työelämätoimikunnilla on lakisääteisiä tehtäviä liittyen näyttöjen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen, opiskelijoiden arvioinnin oikaisupyyntöjen käsittelyyn, osallistumiseen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa. Lisäksi toimikunnat antavat pyynnöstä opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntoja koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tutkinnoittain eriytyvistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista. Yksi toimikunnista vastaa lisäksi liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusalan ammattipätevyyskokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 31 §:n 3 momentissa ja 32 §:n 4 momentissa tarkoitettujen todistusten antamisesta.

Opetustoimen henkilöstökoulutus

Vuodesta 2025 alkaen, Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman myötä, opetustoimen henkilöstökoulutus -valtionavustuksesta (14,7 milj. euroa) luovutaan kokonaan. Jatkossa opetustoimen täydennyskoulutus jää opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kustannettavaksi. Opetushallituksen jakama opetustoimen henkilöstökoulutus -valtionavustus yksi merkittävistä ohjausmuodoista koulutusuudistusten toimeenpanossa ja osallistujille maksuttomissa henkilöstökoulutuksissa on tuettu opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksia kehittää osaamistaan koko työuransa ajan. Opetushallitus esittää vakavan

huolensa opetustoimen henkilöstön yhtäläisistä ja tosiasiallisista mahdollisuuksista jatkossa osallistua uranaikaisen osaamisen kehittämiseen, kun huomioidaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien erilaiset olosuhteet ja taloudellinen tilanne täydennyskoulutusten järjestämiseksi.

Opetushallituksen digitaaliset palvelut

Opintopolku on Opetushallituksen merkittävin kansalaisille suunnattu digitaalinen palvelukokonaisuus. Se kattaa valtakunnallisen koulutustarjontatiedon, opiskelijavalinnan palvelut, kieliosaamisen palveluja, kansalliset kasvatus-, koulutus- ja opintotietovarannot sekä näihin liittyviä muita laajoja digitaalisia palveluja. Osaamispolku on puolestaan uusi digitaalinen palvelukokonaisuus, joka on osa OKM:n ja TEM:n yhteistä Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden hanketta. Valmisteilla olevan lainsäädännön perusteella Opetushallitukselle tulee palvelukokonaisuuteen liittyen useita merkittäviä uusia kansallisia tehtäviä.

Opetushallitus ei pysty tuottamaan digitaalisia palveluja niiden vaatimalla tasolla ilman lisärahoitusta, joka voi johtaa palvelujen toimintahäiriöihin ja laatupoikkeamiin. Tämä saattaa vaikuttaa heikentävästi paitsi asiakastyytyväisyyteen, käyttäjäkokemukseen ja viranomaispalvelujen maineeseen, pahimmillaan myös palvelujen tietoturvaan ja toimintavarmuuteen. Opetushallituksen palvelut, kuten oppijanumerorekisteri ja valtakunnalliset tietovarannot, kattavat lähes kaikki suomalaisen koulutusjärjestelmän piirissä olleet henkilöt. Myös maailmanpoliittinen tilanne korostaa kyberturvallisuuden merkitystä, mikä vaatii tehokasta valvontaa ja aiheuttaa osaltaan kustannuksia. Opetushallituksen digitaalisten palveluiden on oltava toimintavarmoja ja tietoturvallisia, mikä vaatii niiden tuottamisen resurssointia. Lisärahoitus varmistaa palvelujen häiriöttömän ja tietoturvallisen käytön asiakkaille.

Opetushallituksen taloustilanne

Opetushallitus vastaa OKM:n hallinnonalan kansallisena asiantuntijavirastona yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen sekä kansainvälistymisen kehittämis-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Opetushallituksen toiminnan menot ja valtion talousarviossa osoitetut määrärahat ovat olleet jo usean vuoden epätasapainossa. Opetushallitus on sopeuttanut menojaan vähentämällä vuokrakustannuksia, supistanut toimitilojaan sekä hakenut säästöjä palvelujen ostoista. Vuoden 2024 aikana on jätetty täyttämättä virkoja ja tehtäviä on järjestelty sisäisillä tehtäväjärjestelyillä. Taloudellisen tilanteen heikkenemiseen on vaikuttanut myös yleinen kustannusten nousu. Valtionhallinnon leikkausten ja Opetushallitukselle myönnettävän toimintamäärärahan pienemisen (-2,5 milj. euroa) vuoksi Opetushallitus on aloittanut yhteistoimintaneuvottelut talouden tasapainottamiseksi 2.10.2024 alkaen. Toimintamäärärahan pienemisen vuoksi Opetushallituksen tehtävien osalta on odotettavissa joko palvelujen karsimista tai palvelutason heikkenemistä.

Muut huomiot hallituksen esityksestä

Varhaiskasvatus

Osana kuntien tehtävien keventämistä, niin sanottua norminpurkua, on varhaiskasvatuksessa ehdotettu muutettavaksi sekä varhaiskasvatuslakia että yhdenvertaisuuslakia varhaiskasvatuksen osalta.

Opetushallitus ei kannata, että varhaiskasvatuslakia muutettaisiin kumoamalla paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoite. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoite on luoda edellytykset järjestää laadukasta, tasa-arvoista ja yhdenvertaista varhaiskasvatusta kunnan kaikissa toimipisteissä. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma antaa raamit toimipaikan ja henkilöstön toteuttamalle pedagogiselle toiminnalle ja sen johtamiselle. Siirtyminen ehdotettuun vahvempaan

toimipaikkakohtaiseen suunnitteluun työllistäisi toimipaikkojen johtajia vielä nykyistä enemmän. Tällöin esitetty paikallisen suunnittelun keveneminen ja hallinnollisen työn väheneminen ei toteutuisi. Myöskään paikalliselle tasolle suunnitellut säästöt eivät toteutuisi ja kustannukset siirtyisivät moninkertaisesti toimipaikkatasolle. Opetushallitus toteaa, että paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat on jo laadittu kaikissa kunnissa, jolloin niiden kumoamista koskeva päätöksenteko lisäisi sekä Opetushallituksen että kuntien hallinnollista työtä.

Yhdenvertaisuuslakia muutettaisiin siten, että varhaiskasvatuksessa toimipaikkakohtaisen suunnittelun sijaan laadittaisiin koko kuntaa tai toiminnan järjestäjää koskeva yksi suunnitelma. Yhdenvertaisuussuunnitelman poistaminen on ristiriidassa sekä hallitusohjelman kirjauksen kanssa varhaiskasvatuksen laadun paranemisesta että kansallisen lapsistrategian toimeenpano-ohjelman kanssa, jonka tavoitteena on edistää lasten perusoikeuksia myös yhdenvertaisuuden osalta. Muutoksella saavutettavat tosiasialliset taloudelliset säästöt olisivat vähäisiä. Taloudellinen hyöty pykälän poistosta on hyvin minimaalinen, sillä yhdenvertaisuuden edistämistä on jo tehty osana varhaiskasvatuksen pedagogista suunnittelua, ei erillisin tapahtumin tai kustannuksin.

Esi- ja perusopetus

Talousarvioesityksessä tuodaan esille nuorten oppimistulosten lasku. Osana oppimistulosten vahvistamista Opetushallitus osallistuu hallitusohjelmakirjausten mukaisiin toimenpiteisiin.

Perustaitojen oppimista tukee perusopetuksen vähimmäistuntimäärän korottaminen äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä matematiikkaan. Hallitusohjelman mukaisesti opetussuunnitelmaa ei laajenneta, vaan uudistuksella on tarkoitus mahdollistaa lisää aikaa nykyisten sisältöjen oppimiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Vaikka opetussuunnitelmaa ei

laajenneta, tuntilisäys kuitenkin edellyttää Opetushallitukselta toimeenpanon tukea opetuksen järjestäjille ja opettajille.

Hallitusohjelmassa on mainittu osaamistakuu, jolla tarkoitetaan vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista perusopetuksen aikana. Tämä edellyttäisi Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointia koskevan osan ja arviointikriteerien tarkastelua ja osittaista muuttamista. Keskeistä on tarjota opetuksen järjestäjille tukea arviointikulttuurin ja arviointikäytänteiden kehittämiseen siten, että arviointi ja vähimmäisosaamistason määrittely olisi mahdollisimman yhdenvertaista ja oikeudenmukaista.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen kehittämisen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden yhdenvertaisuutta ja varmistaa, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen oppimiseen ja opetukseen osallistumiseen, oli kyseessä oppimisen tuen tarpeet, oppimisvaikeudet tai muu opetukseen osallistumisessa tarvittava tuki. Opetushallitus näkee hyvänä, että talousarvioesityksessä on varattu rahoitusta uudistuksen toimeenpanosta aiheutuviin menoihin. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteita päivitetään Opetushallituksessa ja päivitetyt opetussuunnitelmat otetaan käyttöön samaan aikaan lain tullessa voimaan 1.8.2025. Oppimisen tuen kehittäminen on laaja uudistus sekä esi- että perusopetuksen näkökulmasta, ja edellyttää vahvaa toimeenpanon tukea opetuksen järjestäjille erilaisilla koulutuksilla, ohjauksella ja tukimateriaaleilla.

Perustaitojen oppimista ja osaamista tukevat monin tavoin myös kielitietoiset opetuksen käytänteet osana varhaiskasvatusyksikön tai koulun toimintakulttuuria. Tiedonalojen kielen ja monilukutaidon huomioon ottaminen oppimiskokonaisuuksissa ja eri oppiaineiden opetuksessa tukee monilukutaidon kehittymistä, osaamista eri oppiaineissa. Varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa opetuksen kielitietoisuuden

lisääminen tukee laajasti ottaen kaikkien lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisen kulttuurin monipuolista kehittymistä.

Perustaitojen osaamisen näkökulmasta maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten kotoutuminen ja osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on tärkeää. Opetushallitus toteuttaa parhaillaan yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) kanssa Maahanmuuttotaustaisia oppilaita tukevaa KIEPPI-toimenpideohjelmaa, jonka hankkeissa vahvistetaan muun muassa oppilaiden opetuskielen ja perustaitojen kehittämistä sekä kielitietoisen opetuksen toteuttamista. Ohjelman yhteydessä tarkastellaan myös suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen toteuttamisen sekä valmistavan opetuksen käytänteitä.

Hallitusohjelman mukaan lasten ja nuorten perustaitoja, kuten luku- ja kirjoitustaitoa, tulee vahvistaa. Yhtenä tavoitteena on, että kaikenikäisten lukutaitoa vahvistetaan jatkamalla Kansallisen lukutaitostrategian 2030 toimeenpanoa. Opetushallituksessa toimiva Lukutaito-ohjelma jatkaa Lukuliikkeen aloittamaa työtä kansallisen lukutaitostrategian tavoitteiden toteuttamiseksi Lukeva varhaiskasvatus-, Lukeva koulu- ja Lukeva kunta -osaohjelmilla. Lukutaito-ohjelma toimii eri sektoreiden lukutaitotoimijoiden yhdistäjänä sekä seuraa, kartoittaa ja koordinoi Suomessa tehtävää kansallisen lukutaitostrategian suuntaviivoihin pohjautuvaa lukutaitotyötä. Toiminnan vaikuttavuuden ja lukutaitostrategian toimeenpanon turvaamiseksi olisi Lukutaito-ohjelman vakiinnuttaminen ja pysyvyys ensisijaista.

Lukiokoulutus

Opetushallitus pitää tärkeänä, että jokainen lukiolainen saa opintojensa aikana tarvitsemansa tuen oppimiseen. Opetushallitus näkee hyvänä, että talousarvioesityksessä lukiokoulutuksen oppimisen tuen vahvistamiseen on varattu 10 miljoonaa euroa. Tällä edistetään sitä, että matalan kynnyksen

tukimuodot, kuten tukiopetus ja erityisopettajan antama tuki ja ohjaus, ovat kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Lisäksi turvataan opiskelijan oikeus pitkäkestoiseen erityisopetukseen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Talousarvioesityksessä mainitaan lukiokoulutusta koskevien normien keventämisen tuovan 480 000 euron säästöt. Normien keventäminen koskisi opetussuunnitelmaan perustuvasta vuosisuunnitelmasta luopumista sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön keventämistä. Vuosisuunnitelman poistaminen normiohjauksesta tuonee kuitenkin lähinnä vain laskennallisia säästöjä, sillä kunkin lukuvuoden toimintaa on joka tapauksessa suunniteltava etukäteen eikä muutos siten juurikaan vaikuttaisi kokonaistyöajassa olevan henkilöstön työvoimakustannuksiin.

Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään edistettäväksi lukiokoulutuksen digitalisaatiota muun muassa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien digitaitojen ja -osaamisen kehittymisen osalta sekä kasvatettavaksi koulutuksen järjestäjien kyvykkyyttä hyödyntää digitalisaation luomia mahdollisuuksia. Talousarviosta on kuitenkin poistettu aikaisempina vuosina käytössä ollut määräraha hankeavustuksille innovatiivisten oppimisympäristöjen edistämiseen lukiokoulutuksessa. Näillä avustuksilla on voitu kehittää ja laajentaa digitaalisten oppimisympäristöjen, työvälineiden, sovellusten, sisältöjen ja palvelujen käyttöä oppimisessa, opetuksessa ja ohjauksessa sekä koulutuksen järjestämisessä. Niillä on myös lisätty opiskelijoiden ja opetushenkilöstön kyvykkyyttä digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Hanketoiminnasta ja hankeavustuksista on lukiokoulutuksessa hyviä kokemuksia. Esimerkiksi erityisavustuksella lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman edistämiseen on lukioiden verkostoja hyödyntäen voitu kehittää ja vahvistaa lukiokoulutuksen laatua koko Suomessa. Osaltaan

pitkäjänteistä laadun kehittämistä vaikeuttaa se, että vuoden 2025 talousarvioesityksessä ei ole enää määrärahaa opetustoimen henkilöstökoulutukseen suunnatuille valtionavustuksille.

Hallitusohjelmansa mukaisesti hallitus on sitoutunut LUMA-strategian toimeenpanoon. Strategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että yhteiskunnassa on LUMA-osaamista ja -ymmärrystä edistämään hyvinvointia sekä sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua. Toimenpidesuunnitelmassa on vastuutettu useita eri tahoja, myös Opetushallitusta. Olisi tärkeää, että talousarvioesityksessä osoitettaisiin LUMA-strategian toimeenpanoon määrärahaa.

Taiteen perusopetus

Opetushallitus pitää taiteen perusopetuksen järjestämisen ja kehittämisen edellytysten näkökulmasta perusteltuna, että momentin ”34. Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin” määräraha säilyisi talousarvioehdotuksen mukaisesti kuluvan vuoden talousarvion tasolla. Taiteen perusopetuksen rahoituspohjan säilyminen vähintään nykyisellä tasollaan tukisi osaltaan taiteen perusopetuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden valmistelua opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla.

Hallitusohjelman mukaisesti valmistelussa olevan taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden, mitä tukisi mahdollisimman vakaa taiteen perusopetuksen käyttö- ja kehittämiskustannuksiin osoitettava valtionosuus- ja valtionavustusrahoitus. Myös aiemmin valmistellut toimenpiteet taiteen perusopetuksen kehittämiseksi edellyttäisivät tukea niiden käyttöönottamiseksi oppilaitosten toiminnan kehittämisessä. Taiteen perusopetuksen järjestäjiä olisi tarvetta edelleen kannustaa esimerkiksi taiteen perusopetuksen laatutyön 2020–2023 tulosten hyödyntämiseen sekä taiteen perusopetuksen opiskeluoikeus- ja

suoritustietojen KOSKI-tietovarantoon tallentamisen käyttöönottamiseen (Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto).

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat monenlaisia mahdollisuuksia oman osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen kaikenikäisille, mukaan lukien aikuisten maahanmuuttajien kotouttaminen ja kohderyhmän suomen ja ruotsin kielen kielitaidon edistäminen sekä ikääntyneen väestön toimintakyvyn ja yhteiskunnallisten valmiuksien ylläpitäminen. Erityisesti perustaitojen kehittämisessä vapaalla sivistystyöllä on merkittävä rooli osana parlamentaarista jatkuvan oppimisen uudistamista.

Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 2024 tehdyt leikkaukset ovat rajoittaneet oppilaitosten mahdollisuuksia vastata toiminta-alueensa osaamisen kehittämistarpeisiin, eikä nyt valtion tulo- ja menoarvioesityksessä 2025 esitetystä rahoitustasosta ole enää mahdollista leikata ilman, että vapaan sivistystyön kokonaisvaltainen toiminta osana suomalaista koulutusjärjestelmää vaarantuu.

Opetushallitus pitää tärkeänä maahanmuuttajanaisten kielikoulutukseen panostamista ja siihen valtion tulo- ja menoarvioesityksessä 2025 vapaalle sivistystyölle osoitettua viiden miljoonan euron valtionavustusmäärärahaa.